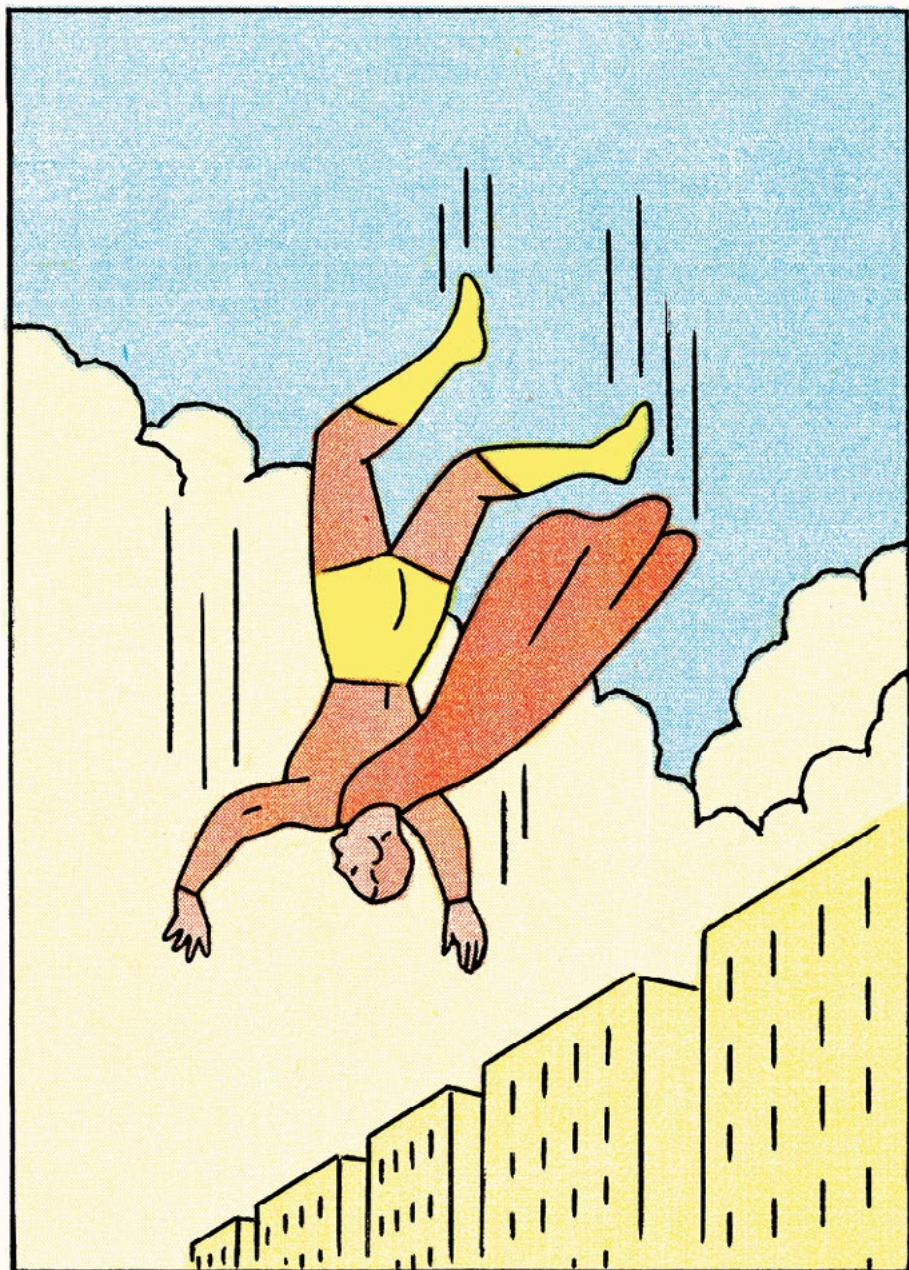

CHODINKOVÉ

Michal Skalník

Host

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele práv zakázána.

© Michal Skalník, 2024

Cover illustration © Alain Pilon

Translation © Libor Dvořák, 2024

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2024

(elektronické vydání)

ISBN 978–80–275–2365–8 (PDF)

ISBN 978–80–275–2366–5 (ePUB)

ISBN 978–80–275–2367–2 (MobiPocket)

*„Nechť rostou koule jako květ všem chlapům planety
a my pak celému světu nabídneme kultivovanou sílu
našich koulí, která už nebude destruovat, ale tvořit...
a proč ne rovnou zázraky... Amen.“*
(zpráva od přítele)

Kyvadlo

Když se člověk ocitne ve sračkách, tak se toho nedokáže zbavit, pořád se k tomu vrací, v dvoutaktu, který mění svůj rytmus a délky, když jedna tam vždy znamená druhou zpět, myšlenky fungují jako kyvadlo, a když jedna vyběhne nahoru a já si v předsíni našeho bytu řeknu, „tak, a teď se běhnu dolů a v obchodě nakoupím všechno to krásné, o čem vím, že to moje rodina potřebuje k večeři, všechno, co je nezbytné k tomu, aby všichni kolem stolu byli šťastní“, tak to vůbec nezní špatně, řekl bych, že to zní dokonce jako hezký život, ale jakmile se u dveří začnu obouvat, tak se to kyvadlo vrací zpátky, a jak mi prosvítí hlavou, hned si připomínám, že tak jako tak vězím ve sračkách, i když si teď dejme tomu vyběhnu kousek na ulici a chvílku se ověšený nákupními taškami provětrám, nakonec se stejně budu muset vrátit do sraček, protože v těch sračkách jednoduše dlím, je to stav mé mysli, tam jsem doma, a jakmile se postavím, tak se to kyvadlo zase vrátí zpátky a já pěkně otevřu dveře a mříž a vyjdu na pavlač a mám tašku a peněženku, jsem připravený a moje hlava mě krásně pouští vpřed a říkám si, že už je fakt pozdě, že jsem si ani nevšiml, že už je skoro tma, a pohlédnu nahoru a na střeše opět sedí celý zástup holubů a hážou po mně nervózním očkem, a tak se raději protáhnu při zdi a otevírám další mříž toho superzabezpečeného baráku, co se pomalu rozpadá, a jakmile

procházím dveřmi ke schodišti, kyvadlo se znovu vrací zpátky, a sotva se mříž za mnou zabouchne, znovu si řeknu, že tohle není život, ale jednoduše cosi, co nezvládám, něco, co je nad mé síly, něco, s čím prohrávám, něco, co ze sebe nedokážu setřást, a i kdybych od všeho utekl a obletěl půl zeměkoule a někde daleko se jako malá vzdálená neviditelná tečka posadil do baru, tak bych se rozhlédl a oni by tam byli se mnou, celá moje rodina, žena a tři děti, čtyři tečky by se na mě usmívaly a byly by stále se mnou, to by se určitě stalo, a jak si to říkám, tak otevírám ty černé stoleté venkovní dveře, kyvadlo mě znovu vystrčí na večerní náměstí a já ho hned vidím, ten skutečně nádherný letní večer, dívám se na ty krásné lidi a říkám si, že léto tady u Dunaje je středozezemské, jihoslovanské, že ti malí říční racci, co létají vzduchem, tyto mé myšlenky nadšeně podepisují a že lidé, co kolem mě kloužou městem, jsou tak impozantní, že bych je všechny do jednoho tesal do mramoru jako malé bohy z panteonu večerních procházek, ale na to teď není čas, teď musím do billy na nábřeží, kde se kupodivu stále ještě držím vzhůru a nakládám do košíku věci na pozdní letní večeri a stisknu v ruce mozzarellu, to malé italské vemenó, hrdlo vína mi vklouzne mezi prsty jako chladná svíce a těstoviny vybírám ty nejdražší, na kterých je všechno v italštině a které působí opravdu autenticky, cítím se při tomto nákupu skutečně uvolněně, jako by ten nákup byl jakýsi tajný rituál lidí, kteří proflámují celou noc, jako bychom tady u pokladny číslo tři všichni věděli, že nikdo z nás nejde se všemi těmi sýry a těstovinami domů, že všichni půjdeme s nákupními taškami rovnou do klubů, že jsme prostě nákupní rebelové, že jsme otcové a manželé, že jsme babičky

a vnučky, co se mezi všemi těmi sýry a uzeninami v obchodě vždy utrhnou ze řetězu a domů se vrátí až k ránu, a stejně jako se tam takto opouštím a vytahuji kyvadlo co nejvíc vzhůru, takže se ke mně vůbec nevrací, procházím bez jakýchkoli komplikací uličkou kolem pokladny, a když už postupuji směrem k východu, pokladní za mnou křikne: „A co takhle zaplatit?!“, zavolá mě zpátky a žasne nad tím, co jsem to provedl, kdežto já krčím rameny, hlas mi přeskakuje a najednou nevím, jak reagovat, a tak platím, samozřejmě platím a omlouvám se, ovšem pak se snažím vzdorovat, ani nevím proč, ale vzdoruji, říkám jí: „Křičet byste na mě snad nemusela!“ a pokladní se na mě podívá, nic neříká a já mám pocit, že do mě vidí, že vidí toho, kým opravdu jsem, že vidí, v jakých se topím sračkách, že se mi v palici kolébají dva světy, svět lítosti a svět vzdoru, a že můj vzdor „křičet byste na mě snad nemusela“ je tak zbytečný, tak dětinský, že jí nestojí za jediné slovo, ale pak to naštěstí všechno uzavře, propouští mě a soustředí se na dalšího chudinku, který to o pátečním večeru taky zkouší v potravinách, ale to já se již kvapně hrnu k východu, abych už byl konečně pryč, což se mi skoro podaří, nebýt toho, že u východu jako na potvoru pípnu, pípnu, až mě píchne u srdce, ale nezastavím, nezastavím a utíkám po schodech dolů na ulici a tvářím se, že mě se ten zvláštní ostrý zvuk netýká, snažím se pokračovat v chůzi, jenže sotva učiním další dva kroky, znovu ke mně dolehne řev, tentokrát mužský hysterický řev: „Okamžitě se vrať, pípnul jsi, tak se vrať!“ — a já se skutečně otáčím, otáčím se nikoli z poslušnosti, nýbrž ze zvědavosti, protože chci vědět, kterému božstvu tady čelím, a když ve dveřích zahlédnu malou obtloustlou postavu, která čenichá ve vzduchu

jako lovecký pes a vypíná hruď, tak si řeknu, že tohoto dám — a rozběhnu se. Můj běh je však příliš rychlý na to, abych působil nenápadně, utíkám skutečně rychle, předkláním se do sprintu, lidé se za mnou otáčejí a já si říkám, že je opravdu těžké sprintovat večerní ulicí nenápadně, ovšem že se to musím naučit, protože tohle rychlé proklouzávání prostorem se mi v životě určitě bude hodit, ale teď se jednoduše neohlížím, běžím a neotáčím se, jen špicuju uši, protože vím, jak běhají obtloustlé postavy, sám jsem taky obtloustlá postava, a tak jen poslouchám, přeběhnu tramvajové koleje před národním divadlem, běžím pod stromy a mezi lidmi, kteří se dokonce rozestupují a tu a tam se i lekají, znejišťuje je ta moje žlutá billataška, která je okamžitě podezřelá, celá se třese a já ji příliš svírám, svírám ji jako lup, jako kořist, ale neslyším ho, neslyším žádné funění ani dusot obtloustlé postavy za zády, a tak na chvíli zvolním, ovšem stále běžím a za vysokou školou výtvarných umění vyberu dva rohy a pak mě to napadne: už zdaleky vidím ten strom a vedle něj dva oblouky schodů, po nich vyjdu nahoru a jako člověk prahnoucí po Bohu zůstanu stát až před dómem a teprve pak se otočím a s výrazem nepokořené hrdosti se ohlédnu na ulici pod sebou a nikoho nevidím, setrásl jsem ho, neví, kde jsem, anebo z té prodejny ani nevyběhl, možná zakopl — kdoví. Kácím se na horlivou vírou prošlapané schody a oddechuju jako po hodině tělocviku — a jakmile pomyslím na tělocvik, hlavou mi hned prosvítí mé pendolo a já okamžitě znovu zafuním, ovšem ne kvůli běhu, ale nad tím, že už nemůžu dál, že jsem do života měl dobře našlápnuto, že jsem vystudoval prestižní kombinaci tělocvik—italština, ráno jsem si na fildě četl v Danteho

Božské komedii a po obědě vzdělával své tělo, přehupoval se přes hrazdu, plaval v bazénu motýlka a nestačil na studium s dechem, ale pak jsem získal místo tělocvikáře na gymplu a byl tam velmi oblíbený kvůli italským pově-
lům určeným studentstvu: *Andiamo, ragazzi!* — a život byl krásný. Jenže pak šlo všechno do sraček, protože jsem se zakoukal do té nádherné baby, viděl jsem ji stát u pokladen, pak ji pronásledoval po městě, nedokázal ji oslovit a poté jsem za ní nastoupil do tramvaje, až jsem už sám sobě připadal podezřelý, a tak jsem ji oslovil a obvinil ji z toho, co to se mnou vyvádí, že já musím domů, a ne pronásledovat po městě cizí ženskou, že mě zasáhla naplno, jak vůbec může být tak neodolatelná a ať toho okamžitě nechá — a z tohoto děvčete, které se na mě v té tramvaji tak bezbranně usmívalo (to jsem v onom prvním okamžiku skutečně nedohlédl až do důsledku), se stala moje žena a matka mých tří dětí. Nad hlavou se mi znovu třepotá hejno holubů a mně se sevře hrdlo, protože tito poslové míru na mě poslední dobou po městě pořádají učiněné hony, a tak se radši přitisknu ke zdi a dívám se na hloučky lidí sedících v kavárnách pod dómem a říkám si, že si tu ještě chvilku posedím, že v tomhle mém útočišti je opravdu příjemně a že moje rodina to ještě chvilku vydrží, můžou ještě chvilku žvýkat suchý chléb jako naši předci a představovat si Itálii, kterou nesu v billatašce domů, že to prostě zvládnou, ale co když to nezvládnou já — myslí vůbec oni na mě?! Co když mě jednou pendo-
lo, které mnou každou chvíli prosvítí, z mého života vykopne ven? Bojí se o mě aspoň? Počítají s možností, že když vytahují paty z domu, loučím se před odchodem na nákup a říkám jim, že jsem hned zpátky, tak se už taky

nikdy nemusím vrátit? Že jsem člověk, co si neustále pohrává s představou náhlé životní změny, a že jsem schopný začít nový život s jednou žlutou billataškou v ruce, že bych se teď s tou žlutou billataškou hrdě vydal na autobusové nádraží, koupil si lístek do Říma a posadil se v autobusu do zeleného šera mezi ospalé dělníky a migranty, vytáhl bych z tašky svou mozzarellu a víno a už bychom jeli, valili se po dálnici a nechávali si zdát o lepším světě, jenže to mou rodinu ani nenapadne, že by se něco takového mohlo se mnou stát a že k tomu přísně vzato vůbec nemám tak daleko. Možná je to však moje chyba, protože o svém stavu nepodávám své ženě dosti jasné zprávy, neví, co se se mnou děje, myslí si, že mě moje kariéra tělocvičáře nebavila, že jsem si tam nemohl pořádně vydělat, že máme vysoký životní standard, a taky si myslí, že teď jsem na rodičovské dovolené spokojený, a pokud snad ne přímo spokojený, tak přinejmenším smířený s tím, že jsem se čtyři roky plácal doma s našimi třemi dětmi, jež má žena vždy vrhla tak, aby to sedlo do jejího pracovního kalendáře, v létě se mnou vždy horlivě souložila — tlačila mé unavené tělo do sebe, když jsem na ni padal vyčerpáním, aby se naše první, druhé i třetí dítě rodily vždy na jaře, abychom pak měli společné léto a aby ona byla vždy na podzim zpět v práci, mohla finančně uzavřít rok a po ní abych mohl přebrat štafetu já. Mysl mi znovu osvěží kyvadlo a já při pohledu na hlouček děvčat, která jdou ulicí, objímají se a zpívají, při pohledu na jejich trestní výpravu městem, při níž se litují všichni muži, kteří už nemůžou anebo se bojí a chtějí si ze zoufalství prokousat žíly, já při pohledu na ně dávám za pravdu své ženě a hned si říkám: no a co, tak byla prostě rychlejší, věděla, co chce, měla své

momentum a já pendulum — to já nevěděl, co si počít, když jsem čelil té epochální proměně, té otázce, kterou mi kladla doba a kterou mi pak v noci položila ona sama: zůstaneš doma s dětmi ty? To já se zachoval jako připitomělý experimentátor s vlastním osudem, já se nechal přemluvit, to já si řekl, proč ne, to já propadl sebeklamu, když jsem se nepovažoval za člověka ambiciózního a dravého, když jsem si myslel, že svou kariéru a svou svobodu můžu jen tak odsunout stranou, jenže to jsem se mýlil a všechny ty šunky, školky, plenky a hry, všechno to, čemu se říká péče o své nejbližší, nejvyšší forma života na zemi, to všechno mi jednoduše podrazilo nohy a zbavilo mě sebevědomí, nedokážu jen sloužit. A jak mě to zvedne z těch středověkých schodů, vleču se dolů kolem stromu až na ulici, říkám si, že je nejvyšší čas jít spát, procházím okolo dalšího hloučku děvčat, další trestní výpravy, která mé kyvadlo opět pozvedne vzhůru, a říkám si, že ty holky jsou božské a že jim v životě přeji jen to nejlepší a ať se jim daří, docela jako nějaký táta, a zhrozím se, jak mě to mohlo napadnout, přát jim něco do života, třeba aby byly šťastné; jak to, že nemyslím na to, jak je všechny dostat do postele, až usne moje rodina, otevřít jim dveře a mříž, aby vklouzly dovnitř, v obýváku si mi lehly k nohám a ucházely se o mě, ale moje kyvadlo odpovídá místo mě, protože proletí celou mou situací, skrz to, že čtyři roky doma pro mě nebyly posilou, že můj kvítek mi zvadl, zato pupek narostl, že mám o dost míň vlasů a pouličních reflexů a že z mého studijního oboru italština—tělocvik mi zbylo už jen luštění italských nápisů na těstovinách. Nakonec se mi přece jen podaří vyplavat z té hlavní tepny večerních procházek, zabočím za jeden roh a pak za druhý a už jsem

na náměstí, kde to znám, kde bydlím a kde se můžu hned v prvním průchodu konečně ztratit. Stoupám po schodech i se svou billataškou, která je konečně klidná a poslušně visí, nebouchá mě zbytečně do nohou, ale stoupá se mnou ke mříži, kterou hned otevírám, a jakmile za mnou tahle pavlačová mříž práskne, všichni holubi na římse se polekají, vystřelí do tmy a letí do kuželů světla, které osvětlují dóm, a já se konečně nemusím bát a bez obav našlapuji k mříži našeho bytu, kterou hned otevřu a potom zůstanu stát přede dveřmi a kyvadlo, které mě před hodinou postrčilo ven, teď bouchne mým čelem do prosklených dveří a já si řeknu, že vezím ve stále stejných sračkách, jako když jsem odcházel na nákup, že teď mě čeká večere a koupání a plínky a moje z práce unavená manželka, která bude chtít co nejdřív jít spát — a tak se zhluboka nadechnu a vstoupím dovnitř, a když si za malou chvíli zouvám boty, už vím, že mě zaslechli, slyším, jak ke mně směřují jejich drobné krůčky, jak klapou po podlaze, jak se ke mně šine moje malá družina, moje lásky — a kyvadlo opět vystřelí vzhůru a já je s pocitem skutečného životního štěstí všechny obejmou.

Václav hledá pravdu, Tereza hledá Václava

Až toho na vás ve městě bude moc, zkuste si trochu odpočinout: posaďte se na hlavním nádraží do příměstského vlaku a svezte se jím dvacet minut na jih podél Vltavy. Vystupte (určitě se vám tam bude už na první pohled líbit) v malé obci u řeky s nádražím vyzdobeným muškáty a vydejte se kolem náměstí nahoru do kopce až k lesu, najdete tam dvoupatrový dům s garáží a velkou zahradou — přesně třetí od konce. Nespěchejte, opřete se v poklidu o plot, a když budete mít štěstí a v prvním patře budou za letního podvečera všechna okna otevřená, chvílku počkejte a poslouchejte.

Slyšíte to rázné opakované bouchání?

To je Tereza.

Se svým Václavem si čím dál víc neví rady. Její muž se noří čím dál tím hlouběji do svého doktorandského studia, o němž je přesvědčená, že ho nikdy nedokončí, že nikdy skutečně učit či bádát nebude a že je to jen záminka, aby mohl dál zůstat mimo svět rodinných povinností a věnovat se svému velemyšlení, jak Václav své intelektuální zahálce říká. Do školy na žádné konzultace nechodí, žádné kurzy nevede a se svou katedrou, sídlící navíc na dosti vzdáleném maloměstě, komunikuje výhradně mailem.

Někdy ji napadá, zda se Václav tomu doktorandskému studiu opravdu ještě věnuje, zda se jen nepřetvařuje: nikdy ho nevidí nic psát, vždy si jen čte, popřípadě nahlas předčítá, v ruce vždy svírá některou ze svých knih, jež nepouští z rukou ani při obědě, klade je vedle talíře k obědu a otevírá je i ve vlaku nebo na procházce, ovšem na konci měsíce vždy jako zázrakem na rodinný účet přijde těch pár tisícovek, co Václav za své studium dostává.

A teď taky. Před půlhodinou Terezu informoval, že si jen odběhne na záchod, a ještě pořád odtamtud nevyšel.

„Černoušky jsi přece byl odložit před dvěma hodinami — a už zase jsi tam zavřenej!“ křičí na něj Tereza skrz staré umakartové dveře a znovu do nich plácne dlaní.

Václav pohledem zkontroluje klíč v zámku, s pocitem neodvratného odhalení pohlédne do svého telefonu, kde má uloženo sedmdesát odkazů na rozsáhlé filozofické texty, a ani nepípne. Zrovna když vychutnával tu báječnou myšlenku starých stoiků, že moudrý muž je ten, kdo ví, co je zač, proč dělá to, co dělá, a říká to, co říká, muž, který si je dokonale vědom sebe sama a svého místa ve světě, právě v tomto nádherném okamžiku, kdy sám sebe projektoval do této starobylé úvahy, na něj už zase musí naléhat Tereza.

„Tak slyšíš mě?!“ vykřikne Tereza ještě jednou, a když se její muž neozve, bouchne do dveří tak silně, až se otřesou v pantech.

Václav se konečně odhodlá a zpoza zamčených záchodových dveří, jež ho od Terezy bezpečně oddělují, se ozve jeho přiškrcený šeplový hlas:

„Lásko, já jsem pořád ještě tady... Promiň, že mi to dnes trvá o něco déle, ale už jdu, opravdu jdu...“

Jenže Tereza se nedá, protože jeho zdušenému vysvětlení vůbec nevěří, a skrz uzavřené umakartové dveře na něj křičí:

„Žádný takový! Ty jsi na tom záchodě schovanej, aby ses nemusel starat o malýho a pomáhat mi s večerí, tak je to s tebou! A vylez, nebo vyhodím pojistky a budeš tam potmě!“

Václav nastraží uši, a když zaslechne vzdalující se Tereziny kroky, zůstane ještě chvílku nehybně sedět a kontempluje způsob, jakým se s ním jeho žena baví, i svůj úděl — že se musí vzdělávat po koutech a záchodech a že si ve vlastním bytě musí připadat jako disident. A přestože by se ze svého úkrytu nejraději nikam nevzdaloval a nejradši by se tu na záchodové míse ještě alespoň trochu připovzdělal, ještě něco si přečetl, přece jen to po pár pokusech znovu se začíst vzdá, odemkne dveře a opatrně vyjde ven.

Po chvílce se vynoří v kuchyni, zůstane stát ve dveřích, Tereza na něj pohlédne a znovu vidí, jak strašně je střapatý a rozespálý, že za chvílku jdou večeret — a on celý den dokáže působit, jako by se právě vzbudil: na sobě má svoje staré tepláky, které v noci prohlašuje za pyžamo a přes den za domácí úbor, a k tomu vybledlé tričko po jejím otci, jehož krátké rukávy mu sahají až po lokte a spodní lem mu visí až pod zadkem.

„Lásko,“ ozve se nakonec Václav a chvílku sleduje, jak Tereza na kuchyňské lince krájí cibuli, rukama si mne slzící oči, a Václav má pocit, že do těch cibulí bodá se stále větší razanci.

„Lásko, dovol mi jen jednu malou poznámku...“ spustí nakonec plaše. „Vím, že mě určitě urgentně potřebuješ,

nicméně tě moc prosím — alespoň na záchod se za mnou nedobývej,“ řekne jí s úsměvem a krčí rameny, ale když vidí, že Tereza místo odpovědi jen zabodne další cibuli, přistoupí k ní blíž a pokračuje:

„Já neříkám, že jsem si neklikl, jednoduše to ze mě hned nevyleze, tak si zatím kliknu a připovzdělám se, ale skutečně s odpuštěním i seru, omlouvám se za ten výraz, ovšem je to tak, jsem člověk a seru.“

Tereza ho sice poslouchá, ale neříká stále nic, a když shrne cibuli do hrnce, okamžitě se pustí do rajčat a krájí je s takovou vervou, až na Václavově tričku skončí stříkanec rajske šťávy. Teprve pak Tereza na Václava pohlédne, zklamaně potřeše hlavou, jako by ta šťáva na tričku byla jeho vina, a suše broukne:

„Běž se podívat na Valéra.“

Václav sice čekal od svého návratu do společné domácnosti alespoň trochu vděku a ocenění, ale pohotově zvolá:

„Provedu!“ a skutečně se šourá pryč a tváří se, že spěchá naplnit Terezin pokyn. V ložnici najde malého Valéra, už přemoženého večerní únavou, jak spí v postýlce s rukama vzhůru, jako by se před usnutím někomu vzdal a pak zůstal bezmocně ležet, a Václav nad ním chvíli stojí, kochá se jím a říká si, jakého má hezkého synka, jak se mu povedl. Má jeho malý knoflíkovitý nos, o němž Václav hned po Valérově narození prohlašoval, že je to jeho nosík, tedy nosík sókratovský, který tváří zbytečně nevévodí a nechává vyniknout Václavovo klenuté čelo a výrazné zelené oči. Protože ale ve studiu je třeba ihned pokročit dál, přikryje malého Valéra peřinkou a neprodleně přejde do sousední místnosti, kde se ponoří do rozečtených novin, do

rozhovoru s knížetem, který tam ráno nechal, když ho Tereza opět nacytala, a vychutnává každé jeho slovo. Kníže je teď tázán na to, co byl nejšťastnější okamžik jeho života, a on hned odpovídá, že listopad 1989. Novinářce to nedá, určitě se jí hned rozzářilo světýlko na mateřském kontrolním panelu, a tak se knížete ptá znovu, zda to byl opravdu ten listopad a zda ten listopad pro něj skutečně znamená víc než třeba narození jeho dětí, jenže kníže se taky nedá a řekne jí, co je pravda. „Rozhodně víc, jsem prostě politická bytost.“ A Václav má po téhle odpovědi chuť se za knížetem rozběhnout a potrást mu rukou, pogratulovat mu, že to řekl přesně tak, jak to je, že na to měl své knížecí koule, protože přesně stejně to má v životě i on, Václav. Přesně stejně. Ale vyhlásit to takhle na plné koule nemůže, protože není kníže, ale jen Václav Lipa, celoživotní student velemyšlení. Když se znovu chce ponořit do textů, rozeřve se malý Valér, jako když ho na nože berou, a Václav za ním rychle spěchá, aby nebyl opět kárán, že se už zase někde zašil a odřízl od světa. A vskutku, když se vedle nich vynoří Tereza, vypadá alespoň na okamžik spokojená, protože Václava vidí, jak malého Valéra chlácholí a chová na prsou, chvílku se na ně dívá a pak se tiše, bez jediného slova vrací do kuchyně k večeři.

Valér naštěstí opět rychle usne, Václav ho opatrně ukládá do postýlky, a protože je ještě celý nabitý rozhovorem s knížetem, znovu se ho zmocňuje neklid, dostává chuť na nějakou širší perspektivu, na nějakou skutečně všeobjímající myšlenku, a řekne si, že by se rád nechal posvětit tím starým mistrem Hegelem, který ho vždy intelektuálně nakopne. Jenže u nich doma to s Hegelem vůbec nemá lehké, protože Tereza během jednoho

z nedávných protiváclavovských záchvatů celou jeho filozofickou knihovnu přestěhovala do sklepa, aby mu přístup k jeho pramenům ztížila, popřípadě zcela zarazila. A tak se Václav vydává na sestup do suterénu: tiše přecupitá přes koberec v obýváku, nenápadně otevře dveře na schodiště a potom schází dolů; v prvním patře zahlédne na sedací soupravě tchyni, která se dívá na televizi, hbitě proklouzne kolem dřevěného zábradlí a po měkkých schodech pokrytých kobercem spěchá dolů.

Ve sklepe se ve světle malé špinavé žárovky bleskově zorientuje: vlevo je sklo, vpravo pneumatiky, na podlaze leží staré rodinné kufry a v jednom z nich je uložena jeho filozofická knihovna, padesát knih, nic víc. Základy Václavovy vzdělanosti, jak tomu on sám říká. A i když Hegela pozná podle mohutného pevného hřbetu s lemováním i ve tmě na první dobrou, teď ho v kufru vůbec nemůže najít, ačkoli prohlíží jednu knihu za druhou — Wittgensteinova Filozofická zkoumání, Arendtové Vita activa, pár Platónů, dva Kanty a nějaké ty Humy, pár současných Francouzů a pár dalších knih, které ještě nikdy neotevřel — všechny je rukama ohmatá, ale černý kožený Hegel nikde.

Nakonec se zklamaně sesune na staré autosedačky u zdi a chvíli podezírá svou ženu Terezu, že mu ho zkonfiskovala, někam zastrčila, anebo dočista vyhodila, že si chudáka Hegela vytipovala jako nejnebezpečnější škodnou a utratila ho. Václavův smutný pohled se upře na stěnu s dlouhými dřevěnými policemi, na nichž jsou uloženy zavařovací sklenice, a Václav zavře na chvíli oči a začne si představovat své budoucí přednášky. Jak bude postávat v největší posluchárně filozofické fakulty, ve stojedenatřicítce, a přednášet aule plné studentů. Když pak oči na

chvilku otevře, rozmáchně se rukou v pedagogickém gestu, a ač by rád začal něco říkat, hned se zasekne.

„Drazí studenti...“ zasípá vyschlým hrdlem.

„Drazí studenti,“ vyřkne ještě jednou a soustředěným vážným pohledem přejeđe po naprosto plné horní polici, jenže když o tom tak zauvažuje, tak stále neví, co říct, vůbec neví, co by tak těm studentům sdělil, protože když si je představí, působí na něj úplně stejně jako ty okurčičky a rajčátčeka, ty čalamádičky, takhle na něj působí a takhle si je vybavuje — že nejsou schopni jakéhokoli odporu, a ať by jim řekl cokoli, zapíšu si to do svých notýsků a budou o tom po chodbách debatovat, i kdyby to byla ta největší blbost pod sluncem, a to Václav nechce. On chce boj, on chce, aby mu uprostřed přednášky zhasli, aby na něj křičeli, že má vypadnout, chce to rozčísnout hned na první přednášce, aby ho vyhodili jako Adorna, aby ho hnali tak, jako ho žene jeho žena Tereza, ale aby za ním pár jeho věrných přece jen utíkalo, skutečně pár, čtyři pět studentů, které by uhranul a kteří by ho následovali.

Je čas vydat se dál, čas vyběhnout za Terezou a na chvilku se podívat na svou rodinu, zda se tam nahoře neděje něco nového a jestli se po něm někdo neshání, a tak Václav jediným pohybem ruky zaklapne kufr, sebere pár prázdných zavařovacích sklenic a kolébá se po schodišti nahoru.

Jakmile otevře dveře jejich podkrovního bytu, slyší svou ženu Terezu, jak se do něj opět pouští:

„Kde jsi to zase byl? A neříkej, že ve sklepe!“ křičí na něj, jak sedí na pohovce s malým Valérem, rozvalujícím se po jejích prsou.

„Nesu ti pár zavařovacích sklenic, myslel jsem si, že by se ti mohly k těm rajčatům hodit,“ ukazuje Václav Tereze radostně tři prázdné sklenice, které se mu pohupují na prstech.

Tereza sebou až cukne.

„Nač mi proboha budou zavařovačky?! Vždyť jen vařím dnešní večeři, kterou budeme jíst z talířů, a ne z prázdných sklenic jako bezdomovci!“ vykřikne a zalomí rukama tak prudce, až ten pohyb odtrhne malého Valéra od její hrudi a ten se okamžitě rozpláče.

Václav si na znamení, že si svůj omyl uvědomuje, poklepe prstem na čelo:

„Ajéje! Tak to jsem se s těmi rajčaty seknul opravdu nepříjemně,“ říká a otočí se ke dveřím. „Jdu to hned vrátit a cestou zkontroluju zahradu, mám pocit, že jsem zrovna zaslechnul toho sousedovic čokla.“

A než stihne Tereza něco říct, zabouchne za sebou dveře a prchá po schodech dolů.

Na zahradě vládne nedělní večerní klid, žádného čokla nikde neslyšet, pomalu se stmívá, a jakmile se tam Václav ocitne a rozhlédne se kolem, ihned si odhodlaně řekne, že takhle uhýbat před Terezou už jednoduše dál nemůže. Že sklepní kobka je pro rozvoj ducha to úplně nejhorší prostředí a že jemu teď z tohoto pocitu zcela přirozeně plyne nový úkol, a to v nejbližších dnech knihy ze sklepa bezpodmínečně evakuovat — ať už se to Tereze bude líbit, nebo ne.

Na okamžik zauvažuje o tom, jak to udělat — nejlépe postupně, aby nevzbudil žádné podezření: jeden den vytáhne Sókrata a schová ho za konzervy v kuchyni, další den evakuuje Foucaulta pod matrace v ložnici, Wittgenstein

se bude muset ukrýt v kočárku a takhle je všechny postupně znovu strategicky rozmístí po bytě, aby když se naskytne vhodná chvíle a on půjde zrovna kolem, měl vždy nějakou po ruce. Natáhne se na starou dřevěnou zahradní houpačku, vyloví z kapsy mobil a s výhledem na ovocný sad a les za domem začne sám sebe jen tak mimochodem a nezávazně vystavovat světovým událostem — jestli v něm náhodou nepřeskočí jiskra a neodstartuje v něm nějaké velemyšlení.

A že toho rozhodně není málo.

Václav s každou novou informací nabírá rychlost a přelétává stránku za stránkou, protože klíč k pochopení světového ducha je čist, ale se nezačíst, pendlovat mezi celkem a jeho částí bez jakékoli redukce a najít ve stovce zpráv jednoho hybatele, nějaký společný proud, který propojí přemnožení kobylek v rovníkové Africe s epidemií deprese ve Spojených státech amerických, s melancholickým Jamesem Bondem v kinech, se zákazem elektrických koloběžek v Paříži, s demonstracemi za zastropování nájmu v Berlíně, s protiruskými náladami v Čechách, s korupcí v Maďarsku, jednoduše všechno se vším, a vystřelí tento chumel vědění Václavovi přímo do srdce. Václav to všechno vzrušeně hltá a nadšeně šmejdí prstem po displeji, jeho klikající ukazovák otáčí celým světem a on se tak cítí jako Hegel na kopci nad Jenou, pozorující Napoleonovu armádu, s níž se zemí valí světový duch. A dušuje se, že na tom není stejně jako Hegel, ale mnohem líp, protože Hegel neměl ke světovým událostem žádný přístup, a ty tak musely přijít až k němu, jako když Napoleon zavítal do Jeny a Hegel musel své staré tělo, sevřené těžkým kožeňákem, vláčet na nějaký kopec, aby viděl tu starožitnou armádu,

ale Václav ne, Václav rozhodně ne. K Václavovi nikdo chodit nemusí, ten se může v domácím úboru pohodlně pohupovat na tchynině dřevěné houpačce a vidět mnohem víc než nějakou armádu, vidět celý svět v jediném dlouhatánském pohybu doleva, doprava, dozadu, vpřed.

Vděčně políbí displej svého telefonu, a když si povšimne, že už je skoro tma, mátožně se posadí, jako by se právě znovu budil a vstával, a rozhlédne se kolem. Když spatří okna, vidí, že u tchyně v prvním patře stále ještě mihotá televize a že Tereza stále ještě svítí v kuchyni, takže už se s malým Valérem navečeřeli a ona ho teď chystá ke spánku; Václava potěší, že u něj doma je vše v pořádku, bez jeho účasti, a přece v harmonii. A protože na tom, aby se už vrátil do praktického života, je zatím ještě velmi brzy, řekne si, že se ještě přímo v lese za domem kousek projde a vystaví svou mysl přírodě, kterou chudák Hegel vůbec nezvládal, málem ani na ten kopeček nad Jenou nevylezl, kdežto on, Václav, je člověk všestranný a dokáže intelektuálně působit na záchodě, ve sklepě i v přírodě — a všude s totálním nasazením.

Aby se neprozradil skřípotem rezavých pantů, starou branku raději opatrně přeleze a pak už pomalu kráčí po cestě před domem, jejíž asfaltový povrch se brzy promění ve štěrkový a pak už jen v hlínu s vyjetými koleji, až se cesta nakonec vnoří do lesa a pokryje se listím. V lese je téměř úplná tma, Václav prochází kolem stromů, zhluboka dýchá, hlasitě si říká: „To je krása, to je harmonie, ve tmě člověk a jeho planoucí mysl jen vyniknou!“ a hned zauvažuje nad tím, jak důležité je nemít strach a že nejlepším prostředkem, jak se ho zbavit, je poznání, a zcela nebojácně se posadí pod nejbližší mohutný buk, kolem

něž právě prochází, a tam pak sedí a rozjímá, jinak nic nečiní a jen cítí, jak se zvedá vítr a jak se les už před příchodem letní bouřky začíná kývat ze strany na stranu. Rychlost větru se s každou minutou zvyšuje a Václav žasne, protože ty staleté stromy v jeho silném náporu stále silněji praskají a skřípou, až to vypadá, že by se na něj odněkud shora mohla zřítit větev anebo rovnou celý kmen. Václav hledí do výšky, do temné oblohy, pozpřítinané siluetami korun, a říká si, že někdo jiný, jiný než on, by z lesa už dávno utekl, ale on ne, on ne, protože tady u tchyňně bydlí už pět let, tenhle les zná z paměti a dobře ví, že v bouřce se žádný z těchto staletých stromů ještě nezlomil.

Nabuzený veškerým tím hřmotem dostane chuť do dalšího pohybu, a tak se začne nebojácně procházet po lese, ze všech stran se ozývá rachot a hluk, po chvíli ho začne skrápět déšť a Václav si v duchu říká, že nic není krásnější než letní večerní bouřka, a s rukama založenýma za zády poklidně kráčí a usmívá se, jako by právě bylo slunečné poledne a on do lesa zabloudil, aby si tu odpočinul a našel kousek stínu. Řekne si, že směrem ani terénem se trápit nebude, a vydá se do strmého svahu, chvílemi si dokonce musí pomáhat rukama, chytá se zmáčeného listí i bláta pod nohama, a když vyjde na vrchol malého lesnatého vršku, hned se vydá na druhou stranu, klesá do údolí, klouže po strmém svahu, zakopává o ležící zkroucené větve, až nakonec zapadne do strouhy plné bahna a listí. Až teď, když se zase postaví, beznadějně špinavý a promočený, domácí letní tenisky má zcela pokryté černým bahnem a ze studeného trička vyždímá dlouhý proud vody, si Václav uvědomí, že v téhle strouze došel až na samý konec svého dnešního velemýšlení, že je na místě, kam by ho

nenásledovali ani jeho věrní studenti, na místě, kam by nedošel ani jeho Hegel, kam by ho nedohnala ani jeho žena Tereza, a že právě na tomto místě, kde člověk zůstane úplně sám, se mu naskytne okamžik pravého a jedinečného poznání.

Jenže na jedinečné poznání nemá čas, protože jakmile si to Václav uvědomí, začne se rozhlížet po okolí a zjistí, že nejenže neví, kde je, ale nemá nejmenší tušení, kterým směrem by se měl vydat zpátky. Promáčený telefon v kapse na dloubání jeho ukazováku nereaguje, a tak si znovu prohlíží okolní terén, jenže své stopy v potměnělém lese, plném listí a bahna, vůbec nevidí, proč se začne znovu škrábat do kopce, aby se shora rozhlédl kolem do kola a zjistil, kterým směrem se pustit. Vítr začíná pomalu slábnout, ale prší stále víc, a když vyleze na další lesní návrší, zjistí, že je celé zarostlé hustým lesem jako v údolí a výhled odtud není žádný.

„Gnóthi seauton!“ vyhrkne sám k sobě svůj pracovní povel, jehož užívá, když si při studiu neví rady, a zapátrá v nejbližší krajině. Drkotajícími zuby si opakuje:

„Mech je sever, já přišel zleva, směr větru je stabilní, kopce vedou k hradu, vrásnění je pozvolné, bouřka měla přijít ze severu...“ a nakonec už sestupuje zpět do údolí a pokračuje směrem, o němž je přesvědčen, že ho přivede zpátky do jeho obce. Po chvíli spatří v dálce mezi stromy cosi jako záblesk světla a belhavým unaveným krokem se i v teniskách obalených blátem pokusí rozběhnout k něčemu, co se mu zdá být okrajem lesa, aby se konečně dostal ven. Když se unavený a zadýchaný konečně dopachtí k posledním stromům, místo radostného vběhnutí na louku nad sebou zaslechne praskot, rychle pohlédne

vzhůru a v poslední chvíli uvidí z výšky padající větev, která ho srazí a přitlačí k zemi.

Tereza sedí doma a dívá se na hodinky a na malého Valéra, kterého dala spát, protože už bylo deset pryč, a když jí Václav nebere telefon, seběhne dolů a zeptá se matky, jestli neviděla jejího manžela, jenže ta jí jen unaveně odpoví, že ho neviděla celý den. Pak se Tereza vrátí do jejich podkrovního druhého patra a otevře si svou práci, protože když Valér usnul, měla by začít překládat, ale po deseti minutách zírání na třicetistránková pravidla bezpečnosti práce v automobilce, která musí do týdne přeložit, si uvědomí, že se na to nedokáže soustředit, a otráveně je odsune stranou.

Židli si přenese na malý balkon, čnící zpod střechy, a jak se tak rozhlíží noční ulicí, ptá se sama sebe, jak může ten její Václav být tak neskutečně mimo, jak to, že jí to předtím nevadilo a že na vysoké, kde se s ním před deseti lety seznámila, ji ta jeho mimoňovitost dokonce přitahovala. Bylo to svým způsobem roztomilé a zajímavé a ona si říkala, že je mu teprve dvacet a že se změní, jako se změní a usadí každý, jenže ono se nezměnilo vůbec nic. Ba je to ještě horší než dřív. Dokonce čte stejné knihy jako tenkrát, ona si je pamatuje podle obálek — jsou to přesně ty, co si nosil za košilí všude, kam se hnul, přesně ty vyhledává i dnes. Tenkrát ale aspoň chodil na brigády a na přednášky, kdežto teď? Čemu se věnoval celý den a čemu se věnuje teď uprostřed noci?

Nakonec se Tereza opře o zábradlí a opatrně, aby nevzbudila malého Valéra, zavolá do noci: „Václavé! Václavé! Jsi tam?! Václave...“ A čeká, jestli se jí odněkud neozve. Letní bouřka jejích ulicí máčí tak silně, že Tereza

ustupuje z balkonu stále blíž ke dveřím, až jí nakonec ven zůstane trčet jen hlava.

Když už se chce nadobro vrátit dovnitř, naposledy se ještě podívá na horní konec ulice a představí si Václava, jako by se přece jen vracel a na té cestě, kterou prošel už tisíckrát, vypadal, jako by tudy šel poprvé a vším byl překvapený a fascinovaný. Stále zastavuje a vzhlíží k tmavomodrému nebi, pak přeskočí škarpu, utrhne ze stromu list a pak se dlouho dívá do velké louže na cestě. Za celou tu dobu svou ženu Terezu na balkonu vůbec nepostřehne a dál klopýtá směrem k domu. Ona si na něj počká a představí si ho, jak jako vždy, když nechce být přistižen, přelézá branku, a přesně v okamžiku, kdy je na té brance jako nabodnutý a lapený, takže nemůže nikam uniknout, Tereza do pusté noční ulice plačtivým hlasem vykřikne: „Ty jsi takovej idiot, Václave! Takovej idiot, až to bolí!“